

บทที่ 5

ความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคสมัยรัตนโกสินทร์

การศึกษาคความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคในที่นี้ ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์ความถี่โดยรวมในการปรากฏของคุณานุประโยคตลอดสมัยรัตนโกสินทร์ เพื่อให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการใช้คุณานุประโยคในแต่ละช่วงสมัยว่าเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไร เพื่อหาข้อสรุปให้กับสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า ความถี่ของคุณานุประโยคโดยรวมจะสูงขึ้นเรื่อยๆจากอดีตถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2325 - 2538)

ในการศึกษาคความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยค ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาคออกเป็น 2 หัวข้อ คือ การศึกษาคความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคโดยรวม (ไม่แยกรูปแบบ) และการศึกษาคความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคแยกตามรูปแบบที่พบในข้อมูล

5.1 ความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคโดยรวม

เมื่อพิจารณาการปรากฏของคุณานุประโยคโดยรวม ตั้งแต่ต้นสมัยรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2535) พบว่าในช่วงต้นสมัยมีการใช้คุณานุประโยคน้อยมาก เมื่อตีความจากอัตราการปรากฏของคุณานุประโยคทั้งหมดต่อจำนวนประโยคที่พบในข้อมูลทั้งหมด 100 ประโยค ตามตารางข้างล่างนี้

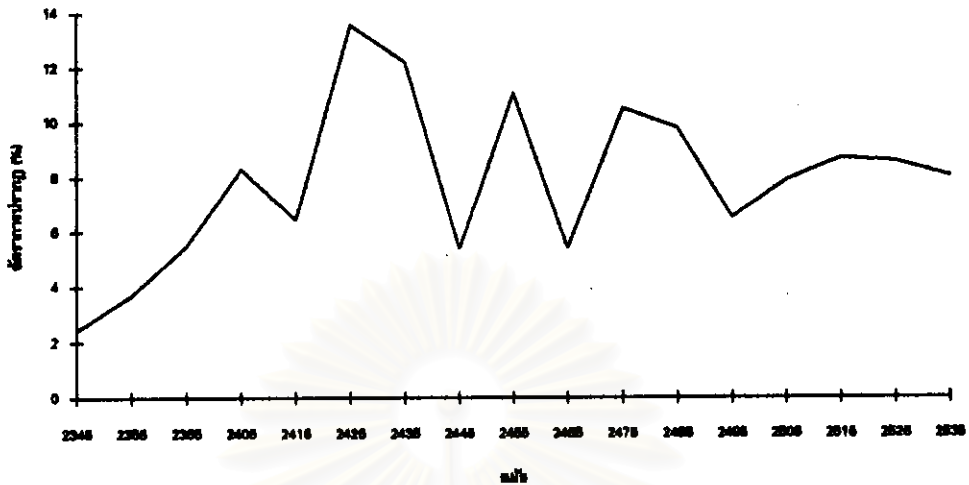
ตารางที่ 5

อัตราการปรากฏของคุณานุประโยคโดยรวม

สมัย	จำนวน ประโยคทั้งหมด	จำนวน คุณานุประโยค	ร้อยละ
2345	1747	43	2.46
2355	1781	66	3.70
2365	1802	99	5.49
2405	1795	149	8.30

สมัย	จำนวน ประโยคทั้งหมด	จำนวน คุณานุประโยค	ร้อยละ
2415	1006	65	6.46
2425	723	98	13.55
2435	780	95	12.18
2445	1708	92	5.38
2455	1621	179	11.04
2465	1533	83	5.41
2475	1517	159	10.48
2485	1782	174	9.76
2495	1535	100	6.51
2505	1655	130	7.85
2515	1607	139	8.65
2525	1918	164	8.55
2535	1625	130	8.00

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าอัตราการปรากฏของคุณานุประโยคโดยรวมค่อยๆเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กล่าวคือ ทศวรรษ 2345, 2355, 2365, 2405 ปรากฏ 2.46, 3.70, 5.49 และ 8.30 ตามลำดับ และมีการลดลงเหลือ 6.46 ในทศวรรษที่ 2415 จากนั้นก็เพิ่มขึ้นสูงสุดเป็น 13.55 ในทศวรรษ 2425 หลังจากนั้นความถี่ของการปรากฏเริ่มลดลงเป็น 12.18 ในทศวรรษ 2435 และลดลงเกินเท่าตัวเป็น 5.38 ในทศวรรษ 2445 จากนั้นก็เพิ่มขึ้นเกินเท่าตัวเป็น 11.04 ในทศวรรษ 2455 และลดลงเกินเท่าตัวเป็น 5.41 ในทศวรรษ 2465 แต่ในทศวรรษ 2475 เพิ่มขึ้นเป็น 10.48 ต่อมาในทศวรรษ 2485 และ 2495 ลดลงเหลือ 9.76 และ 6.15 ตามลำดับ และหลังจากนั้นเป็นต้นมา พบว่าแนวโน้มในการปรากฏค่อยๆเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงทศวรรษ 2515 ปรากฏ 8.65 ต่อมาในทศวรรษ 2525 และ 2535 เริ่มลดลงอีกครั้งเหลือ 8.55 และ 8.00 ตามลำดับจะเห็นได้ว่าในช่วงทศวรรษ 2515 ถึง 2535 ซึ่งเป็นช่วงปัจจุบันนี้ การปรากฏจะแปรผันอยู่ในพิสัย 8.00 - 8.65 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่น้อยมาก อาจกล่าวได้ว่าความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคเริ่มคงที่ ซึ่งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคุณานุประโยคตลอดทุกช่วงปี แสดงในภาพที่ 1 ข้างล่างนี้

ภาพที่ 1 : ความถี่ในการปรากฏของคุดานูประโยคโดยรวมในสมัยรัตนโกสินทร์

จากตารางและภาพที่ 1 เมื่อดูโดยรวมตลอดทุกช่วงสมัยพบว่า ความถี่ในการปรากฏของคุดานูประโยคมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาจุดยอดสูงสุดของกราฟในช่วงต่างๆ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจยิ่งโดยเฉพาะในทศวรรษ 2425, 2455 และ 2475 กล่าวคือ ในช่วงทศวรรษเหล่านี้ โดยเฉพาะทศวรรษ 2425 มีการปรากฏของคุดานูประโยคที่มากกว่าทศวรรษอื่นๆ อย่างเด่นชัด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในการปรากฏของคุดานูประโยคในช่วงเหล่านี้ อาจจะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสำคัญทางสังคมของประเทศไทยในช่วงนั้นๆ ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะขออธิบายเพิ่มเติมโดยอาศัยภูมิหลังทางสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ที่อมรา (2537) ได้เสนอไว้ ดังนี้คือ

ในช่วงทศวรรษ 2425 ซึ่งตรงกับสมัยของรัชกาลที่ 5 มีความถี่ในการปรากฏของคุดานูประโยคโดยเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสังคมไทยเข้าสู่ยุคของการปรับเปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่ ชาตินิยมตะวันตกนับว่ามีอิทธิพลต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากในยุคนี้ เป็นที่ทราบกันดีว่าในสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ มีการปฏิรูปสังคม มีการเลิกทาส สร้างทางรถไฟ มีการแต่งกายเลียนแบบชาติตะวันตก ที่สำคัญยิ่งคือมีการปฏิรูปการศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชนทั้งหญิงชายได้รับการศึกษา อีกทั้งยังให้ทุนนักเรียนไทยไปศึกษาต่างประเทศ ในยุคนี้มีชาวต่างชาติเข้ามาทำงาน ติดต่อค้าขายมากมาย และคนไทยก็นิยมเรียนภาษาอังกฤษเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ ทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาสำคัญและมีอิทธิพลต่อภาษาไทยอย่างมาก ภาษาไทยจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงตามสังคมสมัยใหม่ แนวความคิดใหม่ๆ จากชาติตะวันตกถูกถ่ายทอดมาเป็นภาษาไทย อีกทั้งงานวรรณกรรมตะวันตกได้รับการแปลมาเป็นภาษาไทย ทำให้ภาษาไทยมีการพัฒนาการพูดหรือเขียนในแนวใหม่ กล่าวคือ มีการใช้สำนวนและโครงสร้าง

สร้างภาษาอังกฤษ และมีการใช้รูปแบบหรือโครงสร้างภาษาไทยที่มีโครงสร้างแบบเดียวกันหรือคล้ายกันกับภาษาอังกฤษบ่อยขึ้น คุณานุประโยคนับเป็นรูปแบบการใช้ภาษาแบบหนึ่งที่มีทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยอาจได้รับอิทธิพลการใช้คุณานุประโยคจากภาษาอังกฤษทำให้ภาษาไทยมีการใช้คุณานุประโยคบ่อยขึ้นและมากขึ้นกว่าเดิม และเนื่องจากในช่วงนี้ภาษาอังกฤษมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างสูงสุดจึงมีผลทำให้อัตราการปรากฏของคุณานุประโยคโดยเฉลี่ยในยุคนี้สูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาษาไทยได้เปลี่ยนไปมากในยุคนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างฉับพลัน

และในช่วงทศวรรษที่ 2445 ถึง 2465 ซึ่งเป็นช่วงสมัยของรัชกาลที่ 6 และ 7 ความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคโดยเฉลี่ยลดลง เมื่อเทียบกับทศวรรษที่ 2425 ในสมัยรัชกาลที่ 5 แต่ก็ยังสูงกว่าในช่วงทศวรรษอื่นๆ อมรา (2537) ซึ่งศึกษาการแปลงให้เป็นนามวลี ก็พบว่า แนวโน้มความถี่ในการปรากฏของนามวลีแปลงในช่วงนี้มีความถี่ต่ำลง อมราอธิบายว่า สาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนี้มาจากการที่สังคมไทยเริ่มเข้าสู่ยุคชาตินิยมในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นไปได้ว่า ประชาชนเริ่มมีความรักชาติและสำนึกในความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงเล็งเห็นว่าประเทศไทยควรมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ภาษาไทยก็เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย พระองค์จึงทรงเน้นการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องโดยให้หลีกเลี่ยงการใช้รูปแบบและสำนวนที่เป็นต่างประเทศหรือคล้ายกับต่างประเทศ การแปลงให้เป็นนามวลีซึ่งเป็นสิ่งใหม่ในภาษาไทย จึงมีการใช้น้อยลงไปด้วย จากคำอธิบายของอมราดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเหตุดังกล่าวน่าจะทำให้คุณานุประโยคในช่วงนี้มีการใช้น้อยลงเช่นกัน กล่าวคือ การใช้คุณานุประโยคในความถี่สูงอาจเป็นลักษณะหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ ดังนั้นเมื่อมีการเน้นความเป็นไทยมากขึ้นจึงเป็นไปได้ว่า การใช้คุณานุประโยคอาจลดลงในสมัยนี้

อย่างไรก็ตาม แม้ความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคในช่วงนี้จะลดลงแต่ก็ยังสูงกว่าช่วงแรกๆ สาเหตุที่ทำให้ความถี่โดยเฉลี่ยยังคงสูงอยู่น่าจะเป็นไปได้ว่า ภาษาไทยได้ปรับเปลี่ยนเป็นสมัยใหม่แล้ว ดังนั้นคุณานุประโยคก็ยังคงมีใช้มากอยู่เช่นกัน

ส่วนในช่วงทศวรรษที่ 2475 ซึ่งตรงกับสมัยของรัชกาลที่ 7 เป็นช่วงที่สังคมไทยเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่งผลให้มีหนังสือพิมพ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร อีกทั้งหนังสือพิมพ์ในช่วงนี้มีการตีพิมพ์นวนิยายลงไปด้วย โดยเฉพาะนวนิยายที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้อาจทำให้ภาษาไทยในช่วงนี้ได้มีการสัมผัสกับภาษาต่างประเทศ และอาจเป็นเหตุให้มีแนวโน้มการใช้คุณานุประโยคที่สูงขึ้น แต่ก็ไม่สูงมากเท่ากับที่ปรากฏในทศวรรษที่ 2425

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการปรากฏของคุณภาพประโยคตลอดสมัยมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อเปรียบเทียบอัตราการปรากฏของคุณภาพประโยคในทศวรรษแรก (2345) กับที่ปรากฏในทศวรรษปัจจุบัน (2536) แล้วพบว่าไม่ว่าอัตราการปรากฏจะแปรผันอย่างไรการใช้คุณภาพประโยคมีการเพิ่มขึ้นจากทศวรรษแรกอย่างมาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ความถี่ในการปรากฏของคุณภาพประโยคตลอดสมัยรัตนโกสินทร์มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต

5.2 ความถี่ในการปรากฏของคุณภาพประโยคแยกตามรูปแบบที่พบ

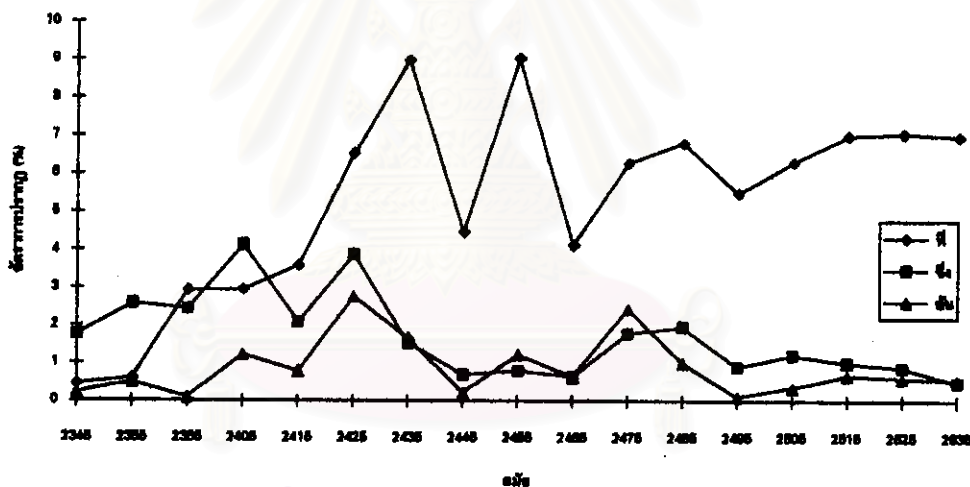
ตารางที่ 6

อัตราการปรากฏของคุณภาพประโยคแยกตามรูปแบบที่พบ

สมัย	รูปแบบ		
	ที่	ซึ่ง	อัน
2345	0.46	1.77	0.23
2355	0.62	2.58	0.50
2365	2.94	2.44	0.11
2405	2.95	4.12	1.23
2415	3.58	2.09	0.79
2425	6.52	3.87	2.76
2435	8.97	1.54	1.67
2445	4.45	0.70	0.23
2455	9.01	0.80	1.23
2465	4.11	0.65	0.65
2475	6.26	1.78	2.44
2485	6.79	1.96	1.01
2495	5.47	0.91	0.13
2505	6.28	1.21	0.36

สมัย	รูปแบบ		
	ที่	ซึ่ง	อัน
2515	6.97	1.00	0.68
2525	7.04	0.89	0.62
2535	6.95	0.50	0.55

จากตารางข้างต้น แสดงจำนวนร้อยละของคุณานุประโยครูปแบบต่างๆที่พบในข้อมูล และ เพื่อให้เห็นการปรากฏที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้นำตัวเลขความถี่ในตารางมาแสดงไว้ดังภาพที่ 2 ข้างล่างนี้

ภาพที่ 2 : ความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคทั้ง 3 รูปแบบในสมัยรัตนโกสินทร์

จากตารางที่ 6 และภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่าคุณานุประโยครูปแบบ "ที่" โดยเฉลี่ยปรากฏมากที่สุด ในจำนวนทั้ง 3 รูปแบบ แม้ในช่วงทศวรรษ 2345 ถึง 2405 ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบ "ที่" โดยเฉลี่ยจะต่ำกว่ารูปแบบ "ซึ่ง" แต่หลังจากนั้นรูปแบบ "ที่" มีความถี่ในการปรากฏเพิ่มขึ้น มากอย่างเฉียบพลัน โดยในช่วงสมัย 2415, 2425, และ 2435 ปรากฏ 3.58, 6.52, และ 8.97 ตามลำดับ และปรากฏสูงสุดในทศวรรษ 2455 ปรากฏ 9.01 ซึ่งทศวรรษ 2455 นี้ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ถือว่าเป็นช่วงสมัยที่พบความถี่ในการใช้คุณานุประโยคเพิ่มมากขึ้นเป็นที่สังเกต และเมื่อดูแนวโน้มการปรากฏ พบว่าต่างจากช่วงสมัยแรกถึงเกือบ 20 เท่าตัว กล่าวคือ เพิ่มจาก 0.46 เป็น

9.01 เมื่อเทียบกับรูปแบบอื่น ปรากฏว่าในทศวรรษนี้ รูปแบบ “ที่” ปรากฏมากกว่ารูปแบบ “ซึ่ง” ถึง 11 เท่าตัว (9.01 : 0.80) และ มากกว่ารูปแบบ “อัน” ถึง 7 เท่าตัว (9.01 : 1.23) และหลังจากนั้นเป็นต้นมา แนวโน้มในการปรากฏเริ่มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนถึงปัจจุบันและยังคงมีความถี่ในการปรากฏสูงกว่ารูปแบบอื่นอยู่มาก

ส่วนคุณานุกรประโยครูปแบบ “ซึ่ง” จะเห็นได้ว่า ในช่วงทศวรรษ 2346-2406 ซึ่งอยู่ในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นช่วงที่รูปแบบ “ซึ่ง” มีการปรากฏมากที่สุด และ มีความถี่ในการปรากฏโดยเฉลี่ยแล้วมากกว่าทุกรูปแบบ โดยมีการปรากฏสูงสุดในทศวรรษ 2406 คือ ปรากฏ 4.12 ต่อมาความถี่ในการปรากฏของรูปแบบ “ซึ่ง” มีการลดลง ในขณะที่รูปแบบ “ที่” มีการใช้เพิ่มมากขึ้น และหลังจากนั้นเป็นต้นมา พบว่าแนวโน้มในการปรากฏของรูปแบบ “ซึ่ง” เริ่มลดลงมาเรื่อยๆจนถึงปัจจุบัน แม้ว่ารูปแบบ “ซึ่ง” จะมีความถี่ในการปรากฏโดยเฉลี่ยน้อยกว่ารูปแบบ “ที่” แต่ก็ยังมากกว่ารูปแบบ “อัน”

สำหรับรูปแบบ “อัน” เมื่อเทียบกับรูปแบบอื่นแล้ว มีความถี่ในการปรากฏโดยเฉลี่ยน้อยที่สุด รูปแบบ “อัน” ปรากฏมากที่สุดในทศวรรษ 2426 ซึ่งอยู่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงที่มีความถี่ในการใช้คุณานุกรประโยคมาก ต่อมารูปแบบอันมีความถี่ในการปรากฏน้อยลงเรื่อยๆจนถึงปัจจุบัน

กล่าวโดยรวมแล้วคุณานุกรประโยครูปแบบ “ซึ่ง” และ “อัน” มีการใช้ที่ขึ้นลงใกล้เคียงกัน แต่ถ้าดูโดยรวมแล้ว พบว่าในช่วงปลายสมัยถึงปัจจุบันมีการใช้ที่ลดลงจากอดีตมาก และเมื่อเปรียบเทียบกันทั้ง 3 รูปแบบ ก็พบว่า ความถี่ของการใช้คุณานุกรประโยค รูปแบบ “ที่” มีแนวโน้มที่มากกว่ารูปแบบ “ซึ่ง” และ “อัน” ถึง 14 เท่าตัวในปัจจุบัน (2535)

5.3 สรุปความถี่ในการปรากฏของคุณานุกรประโยคในสมัยรัตนโกสินทร์

เมื่อพิจารณาความถี่ในการปรากฏของคุณานุกรประโยคจากอดีตถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงในการใช้คุณานุกรประโยค กล่าวคือ มีบางช่วงสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในการขึ้นและลดลงของความถี่ แต่โดยภาพรวมแล้วผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ได้ตั้งไว้ในเบื้องต้น คือ ความถี่ของคุณานุกรประโยคโดยรวมจะสูงขึ้นเรื่อยๆ และเริ่มมีการปรากฏที่คงที่ในช่วงปัจจุบัน นอกจากนี้เมื่อศึกษาการปรากฏของคุณานุกรประโยคในแต่ละรูปแบบแล้วพบว่า ผลที่ได้ยังสนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 ในบทที่ 4 ด้วยคือ มีแนวโน้มการปรากฏตลอดสมัยมากน้อยต่างกัน และยังมีการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน กล่าวคือ รูปแบบ “ที่” มีการปรากฏมากกว่ารูปแบบอื่นอย่างเด่นชัดและมี

ความถี่ในการปรากฏเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่รูปแบบ “ซึ่ง” และ “อัน” โดยเฉพาะในช่วงสมัยปัจจุบัน มีการปรากฏน้อยมาก อีกทั้งยังมีความถี่ในการปรากฏลดลงมาโดยตลอด ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า รูปแบบ “ที่” มีแนวโน้มที่จะกลายมาเป็นรูปแบบคุณานุประโยคของภาษาไทยที่มีการใช้อย่างแพร่หลายและอาจกลายเป็นรูปแบบที่ใช้อย่างถาวรต่อไป ในขณะที่รูปแบบ “ซึ่ง” และรูปแบบ “อัน” มีการใช้น้อยลงทุกที ซึ่งถึงแม้จะไม่หายแต่ก็มีแนวโน้มที่จะเป็นเช่นนั้น

ผู้วิจัยคิดว่าเหตุที่ทำให้คุณานุประโยครูปแบบ “ซึ่ง” และ “อัน” มีการใช้น้อยลงน่าจะมาจาก การที่ รูปแบบ “ซึ่ง” และ “อัน” เกิดการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ไป “ซึ่ง” มีการใช้เป็นคำเชื่อมมากขึ้น เช่น ในประโยค “เขาตะโกนคำเธอ ซึ่งดูไม่เข้าท่าเลย” จึงอาจทำให้มีการใช้เป็นประพันธสรรพนามน้อยลง ส่วน “อัน” นั้นอาจเป็นเพราะมีการนำคำว่า “อัน” มาใช้เป็นคำบอกลักษณะนามเพิ่มมากขึ้น และยังคงถูกใช้เป็นลักษณะนามในคำนามมากขึ้นด้วย ดังนั้นจึงอาจส่งผลให้มีการใช้คุณานุประโยครูปแบบ “อัน” น้อยลงก็เป็นได้ และด้วยเหตุดังกล่าวอาจทำให้คนส่วนใหญ่หันมานิยมใช้คุณานุประโยครูปแบบ “ที่” มากขึ้น ทั้งนี้ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นนี้ให้ชัดเจนขึ้น

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความถี่ในการปรากฏของคุณานุประโยคในทำเนียบภาษาที่ต่างกัน โดยศึกษาการแปรทางด้านทำเนียบภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการ และไม่เป็นทางการ ว่ามีผลต่อความต่างในการเลือกใช้คุณานุประโยคแต่ละรูปแบบหรือไม่ อย่างไร ตลอดสมัยรัตนโกสินทร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย